

Handelen en evalueren: leersteun op basis van een GC-verslag¹

Leerlingen met een GC-verslag en hun scholen gewoon onderwijs kunnen een beroep doen op leersteun om de leerling het gemeenschappelijk curriculum te kunnen laten volgen. Deze leersteun komt vanuit het leersteuncentrum waar de school mee samenwerkt. Sommige leersteuncentra bieden zelf niet alle types ondersteuning aan maar kiezen ervoor om voor type 4, 6 en 7 structureel samen te werken met een specifiek leersteuncentrum. Het leersteuncentrum kan in samenspraak met of op vraag van ouders ad hoc samenwerken met een ander leersteuncentrum. Dit gebeurt als dat nodig is om expertise te kunnen bieden die vereist is voor een leerling en een school².

Net zoals bij andere leerlingen heeft de school ook bij leerlingen met een GC-verslag de regie over het onderwijsaanbod. Hiervoor bouwt de school verder op de aanwezige brede basiszorg en de effectieve aanpassingen uit de verhoogde zorg. Zo gaat de school uit van het principe van Geschakelde zorg³. Een leersteuntraject bevindt zich op een kruispunt van samenwerking tussen verschillende betrokkenen: de leerling, de leerkracht(en), de ouders en de leerondersteuner. In de opstartfase van een leersteuntraject biedt de beeldvorming van het CLB⁴ – aanvullend op de aanwezige beeldvorming op school – input aan het leersteuntraject. Aansluitend op het aanbod op school werkt het leersteuncentrum vanuit de specifieke deskundigheid vermeld in het GC-verslag, een leersteuntraject uit. Dit leersteuntraject omvat acties die de leerkracht of het schoolteam verder versterken in het creëren van een inclusieve leer- en leefomgeving⁵ en leerlinggerichte ondersteuning. Deze leerlinggerichte ondersteuning kan enkel mits akkoord van de ouders. Aanvullend kan een pedagogisch begeleider scholen ondersteunen bij bijvoorbeeld visieontwikkeling rond leerlingenbegeleiding, flexibele schoolorganisatie.... Waar nodig zet het CLB zijn draaischijffunctie in om andere actoren bij de begeleiding van de leerling te betrekken. Zo kunnen ook externe partners zoals multidisciplinaire revalidatie, psycholoog... een rol opnemen binnen het leersteuntraject van de individuele leerling. Scholen, leersteuncentra, CLB's en PBD geven in onderling overleg hun samenwerking vorm en sturen hun afspraken bij indien nodig. Door het erkennen van ieders rol en expertise geven alle betrokkenen vorm aan een constructieve samenwerking⁶.

¹ Voor de wetgeving omtrent het GC-verslag en de bijhorende leersteun zie [Omzendbrief leersteun](#), [Decreet basisonderwijs art 16](#), [Codex secundair art 352](#), SO 64, 9.1.12 ([GC-verslag](#)). Voor inhoudelijke richtlijnen: [Referentiekader leersteun](#)

² Zie [Omzendbrief leersteun https://data-onderwijs.vlaanderen.be/edulex/document/16028](https://data-onderwijs.vlaanderen.be/edulex/document/16028)

³ Zie visie en beleid op leerlingenbegeleiding: geschakelde zorg betekent dat ingezet wordt op de continuïteit van zorg door het voortzetten van effectieve aanpassingen vanuit de reeds aanwezige zorg. Indien er nood is aan bijkomende aanpassingen of externe hulpverlening, dan wordt deze als aanvullend toegepast en afgebouwd wanneer terug mogelijk.

⁴ Dit kan voortkomen uit het niet gelopen handelingsgericht diagnostisch traject, een handelingsgericht advies of andere ondernomen kernactiviteiten.

⁵ Zie visie en beleid op leerlingenbegeleiding, brede basiszorg en http://www.potentialproject.be/inclusieve-leeromgeving_geraadpleegd_op_23_mei_2019.

⁶ [Decreet basisonderwijs art 47ter](#), [Codex secundair onderwijs art 123/22](#)

1. Rol van de betrokkenen en onderlinge samenwerking

1.1. School

De school heeft de regie over het totale leerproces van de leerling en coördineert de samenwerking met alle partners. **Leerkrachten doen ertoe** en worden betrokken in de uitrol en evaluatie van de leersteun. Leersteun wordt ook leerkracht- en/of schoolteamgericht ingezet. Daarom geven de leerkracht en het schoolteam actief aan wat hun ondersteuningsbehoeften zijn en hoe hier via leersteun verder op kan worden ingezet (leervraag). Hun leervraag is een belangrijk aanknopingspunt in de vormgeving van het leersteuntraject, dat zoveel mogelijk wordt ingebed in de klaspraktijk.

De school legt de brug tussen het schooleigen aanbod en het aanbod vanuit leersteun. Ze zorgt voor koppeling naar en versterking van de aanwezige brede basiszorg en verhoogde zorg. Dit geldt zowel voor schoolteam-, leerkracht- en leerlinggerichte acties. Door na te gaan hoe effectieve leerlinggerichte acties ook ingezet kunnen worden voor andere of alle leerlingen in de school, werkt de school aan een meer inclusieve leeromgeving.

1.2. Leerling

Door in te zetten op autonomie, verbondenheid en competentie⁷, wordt de leerling actief betrokken in zijn leersteuntraject. In afstemming met de leeftijd en het functioneren van de leerling, volgt de leerling zelf mee zijn gestelde (leer)doelen op en bouwt hij zelf verder aan zijn onderwijsloopbaanperspectief. Wanneer er sprake is van leerlinggerichte ondersteuning heeft de leerling inspraak in de inhoud, vorm, evaluatie en bijsturing.

1.3. Ouders

Ouders zijn verantwoordelijk voor opvoeding en voor onderwijsondersteunend gedrag⁸. In de uitrol van het onderwijsaanbod, inclusief het leersteuntraject, is het belangrijk om hun kennis van en visie op het functioneren van hun kind mee te nemen, alsook rekening te houden met hun ondersteuningsbehoeften en verwachtingen van de geboden leersteun. Daar waar de ouders niet akkoord gaan met leerlinggerichte ondersteuning, kan de leersteun wel leerkracht- of schoolteamgericht worden ingezet. Ook dan blijft het aangewezen om de ouders te betrekken bij het leerproces van de leerling op school.

1.4. Medeleerlingen

Medeleerlingen kunnen – indien de leerling en medeleerlingen dit wensen – een actieve rol spelen bij ondernomen acties. Dit kan bijvoorbeeld als buddy, vertrouwenspersoon, handige helper... Door medeleerlingen en de klasgroep te betrekken, zet men in op de

⁷ Vansteenkiste, M. & Victoir, A. (2010). Hoe we kinderen en jongeren kunnen motiveren. Toepassingen van de zelfdeterminatietheorie. *Caleidoscoop*, 22(1), 6-15; [Vansteenkiste, M., & Soenens, B. \(2013\). *Vitamines voor groei. Ontwikkeling voeden vanuit de Zelf-Determinatie Theorie*. Gent: Academia Press](#) en <http://selfdeterminationtheory.org/> geraadpleegd op 7 maart 2018.

⁸ Onderwijsondersteunend gedrag is het gedrag dat ouders stellen om bij te dragen aan de onderwijsdoelen van hun kind. Vaak wordt hierbij het onderscheid gemaakt tussen ouderparticipatie en ouderbetrokkenheid. Alle ouders zijn betrokken bij het onderwijs aan hun kind maar de mate waarin en de manier waarop kan wel verschillen. Zie Theoretisch deel: Prodia-model: onderwijsondersteunend gedrag

participatie van de leerling aan het klas- en schoolgebeuren en het samen creëren van een klas- en schoolklimaat waarin iedereen zich goed en veilig kan voelen.

1.5. PBD

Bij het vormgeven, handelen en evalueren van een leersteuntraject, kunnen ondersteuningsbehoeften van de school naar boven komen rond professionalisering van de leerkrachten en schoolteam en/of het versterken van de visie en beleid op leerlingenbegeleiding op school. Hiervoor kan de school een beroep doen op ondersteuning vanuit de pedagogische begeleidingsdienst⁹ voor onder andere visieontwikkeling rond leerlingenbegeleiding, flexibele schoolorganisatie...

1.6. CLB

Opvolging en betrokkenheid vanuit CLB gebeurt subsidiair. Leerling, ouders, school of leersteuncentrum nemen contact op met het CLB bij vragen. In de opstartfase van een leersteuntraject biedt de beeldvorming van het CLB¹⁰ – aanvullend op de aanwezige beeldvorming op school – input aan het leersteuntraject. Wanneer er – bij evaluatie of afronding van het leersteuntraject – vragen zijn in het kader van wijziging of opheffing van het GC-verslag, wordt het CLB betrokken.

Het CLB zorgt waar nodig ook voor het bijschakelen en het terugkoppelen van het extern aanbod naar de school in functie van een afstemming op het onderwijstraject en de leerlingenbegeleiding. Hierdoor bewaakt het CLB mee hoe het extern aanbod de ontwikkeling, het welbevinden en de participatie van de leerling op school versterkt.

1.7. Leersteuncentrum

Het leersteuncentrum is verantwoordelijk voor leersteuntraject. Het leersteunteam gaat hierover in overleg met leerling, ouders, school en CLB om te komen tot een optimale afstemming tussen de onderwijs- en opvoedingsbehoeften van de leerling¹¹, de ondersteuningsbehoeften van de leerkracht en het schoolteam en de aangeboden leersteun¹². Leerondersteuners versterken vanuit hun visie en verschillende rollen¹³ de aanwezige zorg op school. Het leersteunteam kan hiervoor zijn onderwijskundige en handicapspecifieke expertise, inclusie-expertise en expertise op vlak van coaching inzetten¹⁴. Voor de leerlinggerichte leersteun betreft het leersteuncentrum het CLB minstens in de opstart- en afrondingsfase van leersteuntrajecten en wanneer wordt vastgesteld dat er eventueel een wijziging of opheffing van het GC-verslag nodig is¹⁵.

⁹ Zie opdrachten pedagogische begeleidingsdienst binnen decreet betreffende de kwaliteit van onderwijs. Door Katholiek Onderwijs Vlaanderen en Vrij CLB Netwerk werd een gezamenlijke mededeling uitgewerkt: Rol van PBD en CLB in het versterken van leerlingenbegeleiding op school. Voor het GO! zijn op [https://pro.g-o.be/instrumenten, standpunten en visieteksten](https://pro.g-o.be/instrumenten_standpunten_en_visieteksten) te vinden, evenals wie je verder helpt.

¹⁰ Dit kan voortkomen uit het niet gelopen handelingsgericht diagnostisch traject, een handelingsgericht advies of andere ondernomen kernactiviteiten.

¹¹ In de regelgeving omtrent leersteun wordt gesproken van onderwijs- en ondersteuningsbehoeften van de leerling. Binnen Prodia beschrijven we de behoeften van de leerling als onderwijs- en opvoedingsbehoeften en de behoeften van school en ouders als ondersteuningsbehoeften. Dit ligt in lijn met de gehanteerde terminologie binnen Handelingsgericht werken en Handelingsgerichte diagnostiek.

¹² Hierbij baseren ze zich op het GC-verslag, zie referentiekader kwaliteitsvolle leersteun

¹³ Zie referentie De Schauwer et al.

¹⁴ Zie referentiekader kwaliteitsvolle leersteun

¹⁵ Zie referentiekader kwaliteitsvolle leersteun

1.8. Externe partners

Voor sommige leerlingen is (verdere) samenwerking met schoolexterne professionele partners in functie van het onderwijs- en leersteuntraject aangewezen. Om het aantal betrokken partners zo beperkt mogelijk te houden en de leerling zo ook niet te overbelasten, is de inzet van externe partners doelgericht en subsidiair. Daarom zitten deze externe partners best mee rond de tafel bij de globale evaluatie en het cyclisch verloop. Indien hier nood aan is, ondersteunt het CLB de onderwijs specifieke vertaling van de adviezen van externe partners.

2. Globale evaluatie en cyclisch verloop

In samenwerking met alle partners wordt de vastgelegde aanpak opgevolgd en bijgestuurd indien nodig.

- Effectieve aanpassingen die essentieel zijn voor de leerling maar ook ten goede kunnen komen van andere leerlingen, worden opgenomen binnen de brede basiszorg of verhoogde zorg van de school.
- Wanneer blijkt dat de leerling het gemeenschappelijk curriculum kan volgen en daarvoor geen bijkomende expertise vanuit leersteun meer nodig is, wordt het GC-verslag opgeheven¹⁶.
- Wanneer bij opvolging en bijsturing blijkt dat de aanpak (vanuit school en leersteuncentrum) onvoldoende een antwoord kan bieden op de onderwijs- en opvoedingsbehoeften van de leerling, wordt het CLB – na toestemming van de leerling en/of de ouders – opnieuw ingeschakeld. Om tot een betere afstemming te komen tussen de noden van de leerling en de schoolcontext of thuis- en leefcontext kan het CLB een of meerdere kernactiviteiten inzetten waaronder een handelingsgericht diagnostisch traject lopen, een begeleiding opstarten, de draaischijffunctie inzetten of de school versterken via consultatieve leerlingenbegeleiding...

Binnen het handelingsplanmatig werken is het essentieel dat alle partners transparant met elkaar communiceren omtrent al dan niet behaalde doelen en op regelmatige tijdstippen met elkaar afstemmen. Het vormgeven van het onderwijsaanbod en het leersteuntraject is een dynamisch proces met voortdurende evaluatie en bijsturing in functie van het functioneren van de leerling en de interactie met de context.

¹⁶ School en leersteuncentrum gaan hiervoor in overleg met het CLB, gezien een opheffing enkel door hen kan gebeuren.